

FESTES DE Sant Nicolau 2025

CAS CONCOS DES CAVALLER

Ajuntament de Felanitx

Programa editat per
L'AJUNTAMENT DE FELANITX

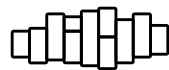
Coberta: Idea de Miquela Ballester.

Confecció, disseny i impressió:
Gràfiques Llopis

Dep. Legal: PM 684 - 2025

Imprès damunt paper ecològic

FESTES DE SANT NICOLAU DE TOLENTÍ

Cas Concos
Felanitx

CAS CONCOS DES CAVALLER,
SETEMBRE 2025

SALUTACIÓ

Estimats concarrins i concarrines,

Amb l'arribada de les Festes de Sant Nicolau de Tolentí, Cas Concos des Cavaller es transforma, com cada any, en un espai de convivència, il·lusió i orgull col·lectiu. Les festes són molt més que un conjunt d'activitats: són una mostra viva de la nostra manera de ser, d'una comunitat que s'estima, que comparteix i que es retroba.

Durant aquests dies, els carrers del nucli urbà s'omplen de gent, de rialles, de música i de converses. Es respira ambient de festa i, sobretot, de germanor. El programa d'enguany ha estat preparat amb molta dedicació per la gent que hi participa activament. Ha estat amb el suport de l'Ajuntament, de les entitats i, com sempre, del voluntariat i dels veïnats i veïnades que hi posen el cor i tot l'esforç.

Hi trobareu activitats pensades per a totes les edats, que combinen les arrels de la nostra tradició amb propostes renovades que mantenen viva la festa.

Diuen que una família que menja junta és una família que està unida. Idò els concarrins i concarrines demostra festa rere festa i durant tot l'any que sou una comunitat molt unida perquè si una cosa vos agrada és seure a taula plegats. El sopar al carrer, el tradicional sopar de tumbet o el dinar de paella, que són autèntics símbols d'un poble que sap trobar-se, conversar i gaudir en comunitat.

No podem deixar de destacar també la Fira Nocturna, una cita esperada que omple Cas Concos de color, d'activitat i de visitants, i que mostra el dinamisme i la vitalitat d'aquest nucli tan estimat.

Des de l'Ajuntament de Felanitx, volem donar les gràcies a totes les persones que, amb esforç i estima, fan possible aquestes festes. Sou vosaltres, amb la vostra implicació, els qui feis gran Cas Concos i manteniu viu l'esperit de Sant Nicolau.

Gaudiu intensament d'aquests dies de festa, de retrobaments, de cultura i de vida al carrer. Que siguin unes festes plenes d'alegria, respecte i convivència.

Bones festes!

Catalina Soler Torres

Batlessa de Felanitx

CONVIT

Estimats veïns i veïnes de Cas Concos,

Amb molta il·lusió tornam a retrobar-nos per celebrar les festes de Sant Nicolau de Tolentí del nostre poble, uns dies especials que ens uneixen i ens fan sentir, encara més orgullosos de formar part d'aquesta comunitat viva, acollidora i plena d'esperit.

Vull aprofitar aquest espai per expressar el meu agraïment més sincer a totes les associacions, entitats i persones que, cada any, fan feina amb dedicació i estima perquè aquestes festes siguin possibles. Sense la vostra col·laboració i empena, res d'això no seria possible. També vull agrair el suport i la paciència de la meua família, que sempre és al meu costat.

En aquests dies de retrobaments i celebracions, també és moment per recordar aquells que ja no són entre nosaltres, però que continuen vius en la nostra memòria i en els records compartits.

No voldria acabar sense fer una menció especial a la música, que és present a cada acte i que és part essencial de la festa i de la vida. Per això, enguany la portada resalta les partitures que donen forma a les melodies que ens fan connectar, ens omplen d'alegria i vesteixen les festes de colors. Que no ens falti mai la música!

També vull demanar disculpes per endavant si algun acte no surt com estava previst. Tots els que hem participat en l'organització ho hem fet amb les millors intencions i amb molta il·lusió, per això rebré amb gratitud els vostres suggeriments per millorar de cara a l'any vinent.

Vos convit a participar activament en tots els actes que s'han preparat amb tanta il·lusió. Gaudim d'unes festes plenes de convivència, alegria i respecte.

Molts d'anys!

Visca Sant Nicolau de Tolentí!

Visca Cas Concos!

Miquela Ballester

Representant de la Batlia a Cas Concos

VEUS D'ALTRE TEMPS. RELATS DE CONCARRINS MAJORS A L'ANY 1984

Jaume Obrador Escalas

Durant el curs 1984/85, a l'assignatura de 5è de la carrera de Filosofia i Lletres, Antropologia Social, que impartia el Dr. Antoni Arribas, vaig fer un treball de curs titulat *Vida rural i costums a Cas Concos*, el qual incloïa una sèrie d'entrevistes realitzades el desembre de 1984 a persones grans de Cas Concos: Joan Riera Maimó (a) *Remirat*, de 81 anys, Joan Obrador Maimó (a) *Pere Gran*, de 90 anys, Jaume Bordoy Maimó (a) *Biela*, de 81 anys, Bartomeu Barceló Sitjar (a) *Rave*, de 81 anys, Miquel Ballester Vidal (a) *Pulla*, de 92 anys, i Francisca Manresa Grimalt (a) *de can Galerí*, de 89 anys. Aquesta feina es guarda a l'Arxiu Històric de la Universitat de les Illes Balears, dins del *Fons Etnogràfic Antoni Arribas Palou*, amb el número 107, i inclou un document mecanografiat, fitxes i 3 cintes d'àudio de casset. Malauradament, una cinta, la quarta, que incloïa l'entrevista de Joan Riera (a) *Remirat* i el començament de la de Joan Obrador (a) *Pere Gran* ha desaparegut. Pel seu valor etnogràfic, es reproduïen alguns fragments d'aquestes entrevistes, en forma de relats, en aquest programa de festes. Les entrevistes es van transcriure seguint l'ortografia normativa.

JOAN OBRADOR MAIMÓ (a) *PERE GRAN*, 90 anys

— *Els metges venien a Cas Concos amb un carro i un cavall, triaven aproximadament una hora o menys. El metge Nigorra venia de Santanyí. A la padrina de can Cavea li havia sortit la trencadura, i el padrí va anar a cercar el metge Ferrando de Palma, molt reconegut. Va arribar el metge a casa nostra i la va intervenir sobre una taula dins la sala. Igualment, portava un practicant. Però el budell que li havia sortit ja era morat. Quan es tornava negre es morien. El metge no va poder acabar de cosir-la perquè no era gens segur. Ell va dir «no podeu estar massa tranquils». Però la padrina de can Cavea no va morir per això. Antigament, hi havia persones que morien tísiques¹; d'això a can Baster van morir l'amo en Joan, pare d'en Llorenç, i en Mateu; a ca na Biela des Pinar, més avall, van morir son pare i en Miquel i a sa Galereta va morir l'amo i na Maria. També en temps passats es comentava que es morien d'un còlic tancat i*

1 Hem d'entendre tuberculosi pulmonar

d'això va morir la dona d'en Tomeu Rotger, que era ben jove. Ara els metges l'anomenen apendicitis.

El conco Tomeu que li deien l'amo en Tomeu des Pou feia cançons i un dia que el vàrem veure i n'hi vàrem fer fer una:

«—Tomeu des Pou mos vol dir
noltros dos on anam:
—A segar i malaltejau²
i molt de temps durarà així»

No vaig anar molt de temps a escola, un poc el vespre, de dia no em va lleure. El mestre era d'Alaró³. Em varen fer guardar una truja als cinc anys. Em varen posar a guardar porcs i ovelles a vuit anys. A dotze anys em varen donar una mula i als catorze una de més jove per aregar amb aquella.

— *L'amo en Benet Galerí també feia escola a casa seva els vespres, hi anaven set o vuit al·lots. Crec que li pagaven devers un duro cada mes, però no em record molt bé; a l'escola pública no pagaven.*

— *Batles antics de Cas Concos van ser: l'amo en Toni de sa Cova, l'amo en Jaume Fred, en Pep de sa Galereta i el temps de la República, l'amo en Biel Rave, també en Miquel Turricó.*

—*Em record quan a Cas Concos no hi havia cementeri, després el varen fer i el primer que hi van enterrar va ser la mare de l'amo en Biel Rave⁴. El cementeri encara no estava beneït i van haver de beneir la seva tomba tota sola. Els morts els vetlaven tota la nit al cementeri, a una habitació que hi havia. Els homes que guardaven de nit menjaven pa amb sobrassada. Una vegada que plovia molt es va morir una dona major de cas Teuler i el conco en Rafel se'n va endur el bàül amb la morta amb el carro de parell fins al cementeri.*

— *He sentit contar que a una casa d'aquí a baix, devora un tros que nosaltres tenim, hi va haver un mort. I quan el capellà hi va anar un corb es va posar damunt una finestra i es va apagar el llum i quan es va tornar a encendre dins el bagul no hi havia el mort perquè el dimoni el se va endur. Després van vestir un garbó i el van posar dins el bagul. A aquesta casa no hi va viure ningú*

2 **Malaltejar**, estar o ser malaltís.

3 Es refereix a Miquel Xamena d'Alaró que va ser mestre a Cas Concos entre 1892 i 1916.

4 Dia 1 de maig de 1913 es va beneir el cementeri de Cas Concos, l'endemà hi va ser enterrat el nin de 6 anys, Bartomeu Obrador Ballester de cas *Teuler de sa Bassa* [Miquel LLADÓ AYARTE, *Cronicó Ros*, Cas Concos, 1997, pp. 26-27]

més. La casa va caure. En Jaume Xet d'aquí a baix deia que quan guardava porcs per devora aquesta casa quan era entrada de fosca agafava por i fugia corrents amb els talons que li pegaven al cul perquè a aquesta casa hi sortia una por.

— Un temps hi havia al·lotets que quan ja servien per a alguna cosa els llogaven de porquers. En Julià Dalmau és primer any que el van llogar de porquer només li van donar menjar i de paga unes avarques⁵. Hi havia porquers que quan feia gelada per no tenir fred, ja que anaven descalços, posaven els peus dins les merdes dels porcs que eren calentes.

— En temps de segar començant a veure-hi els segadors ja eren al tros i segaven fins que es feia fosca. Segaven a mà amb una falç. Un dia que vaig anar a sembrar a sa Cisterneta, un tros que teníem devers la partió amb Santanyí, quan vaig arribar jo ja havia berenat i abans que el sol sortís ja havia llaurat un celló⁶. El tros tenia una quarterada i el tornall⁷ era llarg. Aquell dia no vaig poder acabar perquè vaig acabar la llavor, però si no hagués acabat.

— Hi havia un home de Santanyí que va estar llogat a una possessió de la muntanya i allà per menjar les sopes tots ho feien dins el mateix plat, però per ell a un racó del plat hi havia sopes de mestall⁸ i els altres menjaven sopes de blat. Això era lleig perquè li feien diferència. Aquest home després se'n va voler anar a l'Havana, però no tenia doblers per anar-se'n, i per això va manllevar a mon pare cent pessetes per poder anar-hi.

— Teníem un molí de sang i fèiem farina per menjar nosaltres, només alguna vegada dúiem amb un carretó i una somera un parell de sacs d'ordi a moldre al molí d'en Baster. Jo n'he fet molts de pics de moliner amb el molí de sang. Una bística junyida a una perxa feia voltar la mola i així fèiem farina. Jo he vist moldre quatre molins de vent a Cas Concos; el molí d'en Baster, el molí d'en Rosseó, el molí d'en Manuel i el molí d'en Xet. Jo no he vist moldre mai el molí de sa Galera, ni el molí d'en Poncet ni el molí de sa Cova. El molí de sa Galera l'amo en Biel Goiet el va tomar en un dia per un duro. Va començar a llevar

5 **Avarca**; Calçat rústec compost d'una sola de cuir i alguns correigs i cordells que la subjecten al peu i al turmell

6 **Celló**; Cadascun dels solcs que es fan a cada sis passes en el camp que s'ha de sembrar o llaurar, i serveix de guia al sembrador o llaurador perquè vagi dret en tirar la llavor o en donar la rella.

7 **Tornall**; El darrer solc que fa un llaurador quan deixa la llaurada, i que separa el tros llaurat del que encara s'ha de llaurar.

8 **Mestall**, Mescla de diferents espècies de cereals, especialment de blat i sègol o de blat i ordi, o de cereal i llegum, sobretot de blat i faves

pedres dels voltants i la torre va caure. El jornal d'aquell temps era un duro. El va tomar perquè no volien més el molí perquè no el feien servir. I un any, el dia de Sant Miquel que va fer una tempestat, va fer molta aigua i molt de vent, i es va endur tres molins⁹; el d'en Baster, el d'en Rosseó i el d'en Manuel. Després els van haver de muntar de nou. El molí d'en Xet la tempesta no el se'n va endur perquè el moliner era allà i hi tenia molt d'esment i sempre el va fer voltar i així la tempesta no el se va poder endur. Això va passar el temps de la missa. Hi ha una glosa que recorda aquest dia de Sant Miquel que va ploure molt:

*«Es dia de Sant Miquel
per temps mos recordarà
molta d'aigua debaixar
de sa banda des castell
i trons que baixaven des cel
que mos volien matar»*

— *Un temps plovia més. Més enllà de jo, abans de jo néixer, he sentit contar a mon pare que hi havia vegades que quan llaurava tenia ficada l'arada dins el sementer devers vuit dies perquè no hi podia anar d'aigua que hi havia perquè no s'aturava de ploure. Hi havia anys, quan plovia molt, per Son Dimoni que la terra és molt argilosa, si la bístia s'encallava, passava pena per sortir i, per això, per sembrar passaven les ovelles i després per dins les seves potades hi tiraven la llavor i així sembraven.*

JAUME BORDOY MAIMÓ (a) *ES FUSTER BIELA*. 81 anys

— *Antigament, les eines del camp eren totes de fusta. Els fusters feien bàsicament carros i arades. Les feien de llenya d'ullastre i a mà amb una destral. Els fusters feien feina a casa seva i a vegades anaves a les cases. Les arades eren de fusta menys la rella que era de ferro. Abans les llantes de les rodes dels carros estaven fetes amb distints trossos de planxa de ferro que es clavaven en fred amb claus a les rodes de fusta. Després ja es van fer llantes d'una sola peça de ferro i es posaven en calent a les rodes. Els fusters tenien verducs per serrar, entre dos serraven; si havien de tallar un tronc, se senyava amb una llinyola i al cap s'aplomava. Per polir la fusta s'emprava una aixa. Aquestes arades de fusta no llauraven molt per això sempre hi havia d'haver una persona que amb un càvec havia d'arrancar les males herbes perquè la rella de l'arada tallava molt poc. Després devers els anys 1912 o 1913 va començar a haver-hi arades de ferro amb pala. Donat que només tenien una pala no eren giratòries i així feien un solc i després havien de voltar l'arada. Quan jo vaig venir a Cas Con-*

9 Em d'entendre que amb la ventada es feia malbé les antenes del molí i les veles si el molí estava envelat.

cos, l'any 1927, hi havia el fuster Xet, en Granot i en Galerí. En Galerí va ser el més modern perquè va fer un «sensfinet» amb un vògit¹⁰. El feia rodar amb una bístia que donava voltes com si fos una sínia.

—Antigament, abans que venguessin les funeràries, els fusters feien els baüls¹¹ dels morts. Un fuster conegut el varen cridar en la nit perquè «fulano» era mort i li havia de fer el baül. Aquest va voltar per dins el seu taller i només va trobar una soca de figuera per fer-lo. Va cridar a dos fills i es varen posar a fer pots i aquella nit el varen tenir llest. Jo això no l'he viscut, però l'he sentit contar, quan hi havia un mort el fuster anava a casa del mort i prenia mides per fer el baül. Una vegada que no les havien preses bé van fer curt i van haver de serrar el cap del baül i el mort va tenir els peus de fora el baül. Després per no haver d'anar a prendre mides varen fer tots els baüls de 1'90 perquè hi poguessin cabre tots. Llavors vetlaven tota la nit el mort a una habitació del cementeri. Allà hi havia una foganya i feien foc. Un contava una cosa, altre en contava una altra. Sopaven allà perquè duen pa, sobrassada, botifarrons o un tros de formatge. Duïen el baül al cementeri en braços. Abans, quan no hi havia cementeri a Cas Concos, els duïen a enterrar a Felanitx, sortien amb el baül a braços, però hi anava un carro i quan estaven cansats el posaven a dins. Hi havia diferents tipus de funerals; quan senties tocar a mort ja se sabia de quin tipus era, o bé tocava la campana grossa, la segona o la petita¹². Com més es pagava més capellans hi havia al funeral. Vaig sentir contar que un home molt ric al seu funeral hi va haver 13 capellans. Però això després es va acabar i tots els funerals eren per un estil. He sentit contar que jo abans de venir per aquí que hi havia a un quarto de l'església, vora el portal dels homes, una caixa de mort que tothom emprava. Posaven el mort dins aquesta caixa i en ser al cementeri posaven el mort dins la fossa i després tornaven la caixa a l'església. Després aquesta caixa es va cremar. Antigament, el que no tenien tomba l'enterraven en terra a una fossa que hi havia al cementeri, el posaven a un clot d'allà. Però els familiars del mort havien de deixar fet un altre clot per mort següent.

— El jornal d'aquell temps era de devers 1'50 d'home i jo he vist fer feina a ma mare per 35 cèntims diaris.

10 **Vògit o vogi**; aparell compost d'una combinació de rodes dentades que, mogut pel moviment circular d'una perxa empesa per una bístia, fa funcionar una sínia o un trull.

11 Popularment o col·loquialment es diu *bubul* per referir-se a la caixa o baül del mort.

12 A Cas Concos hi ha tres campanes; la grossa, d'uns 500 kl [*Maria*], la segona o mitjana de 200 kl [*Miquela*] i la petita de 50 kl [*Eloi*]. Abans del Concili Vaticà II, hi havia tres tipus de funerals. Al de segona, es feia una missa resada a l'altar major i els altres capellans resaven *Laudes* en veu alta; i el de primera, es feien tres misses al mateix temps, una a l'altar major, l'altra a la capella de Sant Nicolau i una altra a la capella del Sagrat Cor de Jesús i altres capellans resaven *Laudes* en veu alta.

— *Devers 1904, a Son Xina un home*¹³ *que duia la banca al casino de can Blanco tornava a casa seva i li va sortir un home. Aquest el va atacar i el va ferir deixant-lo per mort. Li va agafar el guardapits i només hi va dur 7 pessetes, crec. Després, va tornar en si hi va poder arribar a casa seva. Duia un pa. Però es va posar molt greu, no xerrava, i es va morir. No sabien qui havia estat, però un dia un ca va trobar el guardapits tacat de sang a un forat d'una paret. De Manacor van venir els guàrdies i van agafar a l'home que pensaven cert que era i enganat el van portar a la finca on havien trobat el guardapits. I allà li van fer dir on havia guardat els guardapits.*

— *Jo vaig anar a escola a es Carritxó. El mestre era en Balaguer i era d'Algaida*¹⁴. *El meu pare pagava per jo i dos germans una pesseta per cada un cada mes. El poble pagava el mestre. L'any 1918 o 1919 jo ja tenia devers 14 anys i em varen posar a fer feina de fuster amb mon pare.*

—*Hi havia un home, que era conco meu, que de petit el varen posar d'escolenet. Per servir la missa li varen fer unes sabates russes amb sivelles. Quan sortia de casa seva per anar a l'església duia les sabates davall la sella i quan arribava les se posava i quan sortia de l'església les se'n tornava a llevar. Va arribar a tenir dues pessetes de plata i els diumenges sempre les duia dins la butxaca.*

—*Antigament, es feien balls per les festes, a unes peladisses o a unes matances. Però, quan es temien els dels pobles de devora, movien qüestions; qui ballaria amb aquella, qui ballaria amb aquella altra. A vegades hi havia disputes i es podia esbucar el ball. A vegades el ball s'encantava. Per ballar primer es prometien, un deia 2 reals, l'altre deia 3 reals, l'altre deia 1 pesseta i el qui pagava més sortia el primer a ballar.*

—*Vaig conèixer un home que tenia 103 anys i em va dir que la primera vegada que havia vist una bicicleta ja tenia 20 anys.*

— *Una nit a can Capó de s'Horta un home es va posar molt malalt i van anar a cercar el metge de Felanitx. Aquest va anar a peu amb una maleteta, pel coll des Castell, fins a can Capó.*

13 Dia 2 de febrer de 1904, a les sis de la matinada, va morir assassinat Baltasar Burguera Caldentey (a) *Xamarri* que viva devers Son Xina. Tenia 46 anys i estava fadrí. Va morir conseqüència d'unes greus ferides que tenia al cap. El motiu de l'atac era deutes de joc.

14 Dia 8 de 1911, es va inaugurar una escola municipal a es Carritxó, aquesta es va instal·lar a les dependències de la vicaria. El mestre era Miquel Balaguer. El primer dia d'escola hi assistiren 32 alumnes. Abans també ja es feia escola a es Carritxó [Josep GRIMALT VIDAL, *Es Carritxó 1892-1992*, Es Carritxó, 1993, pp.62-63]

— *L'amo en Tià Sostre, el glosador, va emigrar a l'Havana, i allà a un que se'n tornava a Mallorca li va fer aquesta cançó:*

*«Mun pare es meu cor s'estufa
estant enfora de vós
que no vos recordau que
per una peça de dos
us havia de fer una baldufa»*

BARTOMEU BARCELÓ SITJAR (a) RAVE. 81 anys

— *El meu pare es va casar amb la meva mare que era pubila. Feia de picapedrer. Feia forns per les cases de fora vila per 10 reals. Després es va fer negociant, comercialitzava amb albercocs, garroves. També a ca nostra trencaven ametles, a lo millor les comprava a 10 i les venia a 11 o 12. A ca nostra venia el cego Valls a trencar ametles perquè no podia fer altra feina. Després mon pare comprava oli i el venia per Cas Concos. També anava a Manacor a comprar ciment amb el carro i després el venia per Cas Concos. Sempre s'aixecava a l'alba. Va posar una botiga, aquí a s'aljub¹⁵. Tenia un ase, després la va canviar per una mula que li va costar 5 duros i només tirava coses; i llavors va comprar un mul per 100 duros. El meu padrí feia de fuster i cada dia feia 15 quilòmetres a peu per anar a fer feina, guanyava 5 reals al dia. Mon pare abans de casar-se va emigrar a Bons Aires, era picapedrer, i allà havia de fer la mescla amb les mans i va dir «ca ca i m'entorn». Hi va estar molt poc temps.*

— *Aquí a Cas Concos hi havia en Mero que primer feia de sabater, però després va posar una botiga i també hi havia una altra botiga a can Truiol. Per mi no n'hi havia pus. La gent anava molt enrere, tardaven a pagar, mon pare sempre tenia la plagueta en la mà i la gent quan anava a comprar molts de pics li deien «apunteu-lo». En aquell temps no hi havia doblers.*

— *Jo vaig anar a escola fins devers 10 anys, la majoria dels nins hi anaven descalços. Abans d'anar a escola, ma mare em deia «ves a cercar un niu i que els ous no siguin nials i et faré el berenar per anar a l'escola». Amb un poc de pa remenat i els ous de teulader em feia una coqueta. Per berenar a l'escola, mai menjava xulla, sinó pa amb figues seques. Ma mare amb una destraleta feia sopes dels rosegons de pa que deixàvem. La meva mare a vegades anava a can Pere Gran a jornal i duia algunes figues seques.*

— *Aquí pel Mussol la majoria de gent anava a jornal, en no ser a cas Coix Rotger. Els missatges guanyaven devers 40 o 50 duros a l'any. A la possessió dels*

15 Es refereix a les cases conegudes com Aljub d'en Mel.

Rossells hi havia molta de gent fent feina. Tenien missatges, jornalers, un pastor, un bover, l'amo era son pare de la dona de s'Escolà. Els senyors tenien casa a Felanitx i la senyora era de Palma. També donaven les terres més primes a fer rotes que eren de devers 1 quarterada. La gent les llaurava i segava. De cada 5 garbes l'amo s'enduia una que l'hi posaven un brot de mata a damunt, això es deia delmar. Als Rossells jo he vist llaurar amb un parell de bous, els hi posaven un jou per damunt les banyes.

— *Antigament, al casino de can Blanco hi anaven els conservadors i al de can Puça hi anaven els liberals. Hi havia molt de «lio» amb les eleccions; aquells que tenien rotes dins els Rossells votaven al partit del senyor perquè no li llevassin les rotes. A Cas Concos votaven a una portassa, davant can Rave. Mon pare era un poc polític, va ser batle de Cas Concos dues vegades, també el temps de la República, però després no el varen molestar. L'amo en Guillem Puça, conco de la dona, va donar el solar perquè fessin l'escola el temps de la República.*

— *Després del Moviment hi havia «cartilles de racionament» i «sellos», et donaven un «sello» per una peça. Els civils demanaven informes per si un era esquerrà o socialista. Havien d'entregar al Govern el 40% del blat. S'havia d'entregar a Felanitx. Et pagaven o no. Per això, la gent feia pa de maïs i de segó. En Sostre que feia d'esvaïdor per aquí va fer una cançó que deia:*

*« Mos prediquen damunt ses trones
que en de tenir molts d'infants
trobau que amb aquests pans
poden tenir llet ses dones»*

— *Per aquí, devers can Cinto, per les matances o per les peladisses d'ametles, feien algun ball amb una guitarra i un guitarró. A les mateixes matances, si el porc era petit, es podien menjar mig porc. Per Sant Nicolau en Pintat¹⁶ encantava les mateixes. El que pagava més, ballava el primer. Per exemple, si algú pagava 6 reals per ballar i ningú en dona més, ballaria la primera mateixa. Però no ballaven d'aferrat. Llavors l'amo en Biel Cavea també les va encantar.*

MIQUEL BALLESTER VIDAL (a) *PULLA* . 92 anys

— *Quan era al·lot vaig estar 5 o 6 anys a Son Xorc de Campos. Allà tenien garriga i garriguer. Jo tenia esment als cans de caçar i arreglar el colomer que*

16 Un antic glosat de Cas Concos diu:

*Sa guitarra d'en Parrulla
en Toni Pintat la té
la sona pes Cavaller
per fer enamorar na Sullà*

era molt gran que tenia coloms d'escampadissa i també cuidar el cavall i la somera del senyor. També el senyor tenia la caça de la possessió de sa Punta del Port de Felanitx i jo anava a caçar amb els cans amb ell. A Son Xorc guanyava 30 duros a l'any. La possessió era molt gran perquè eren tres; Son Xorc, Son Rei i Son Lleu. Aquestes dues darreres eren una compra feta pel senyor antic de Son Xorc, que era son pare del senyor amb qui jo estava. La garriga de la possessió arribava fins a les quatre fites. La possessió estava a mitges, hi havia un amitger que tenia tres o quatre fills grans que feien feina amb ell. Hi havia, a més, dos pastors, dos porquers i un pareller. Aferrada a les cases també hi havia les cases de la possessió de Son Ginard. El senyor era de Campos i li deien en Mateu Xorc. Un dia el senyor em va dir: «Miquel has d'anar a Cas Concos, però hi hauràs d'anar a peu i li has de dir a l'amo en Llorenç de can Blanco¹⁷ que vagi a Santanyí a cercar a en Mateu Parra perquè vinguin a caçar a sa Punta». Jo vaig anar a peu a Cas Concos, li vaig dir això a l'amo en Llorenç de Can Blanco i em va dir que bé; i que aniria a Santanyí a cercar-lo i que després, l'horabaixa, els esperàs devora ca s'Ermida de s'Alqueria Blanca i aniríem a sa Punta. Jo vaig estar una estona a ca nostra i després me'n vaig anar a peu a ca s'Ermida de s'Alqueria Blanca. Els vaig esperar. Però no venia ningú i quan era entrada de fosca va passar en Tomeu Tanca i em va demanar que feia allà. Jo el coneixia perquè tenia egües de carreres i venia a Son Xorc i les duia als cavalls de Son Xorc. Li vaig dir que esperava a l'amo en Llorenç de can Blanco per anar a sa Punta però que feia una bona estona que l'esperava i no venia ningú. Com que es feia de nit em va dir «ca ja no vendrà ningú a aquestes hores, ja és de nit, saps que vine a ca nostra i demà matí jo t'acompanyaré amb el carro i la bèstia a sa Punta». I així ho vam fer. Tenia un al·lot de la mateixa edat que la meva. Vaig sopar i dormir a ca seva i l'endemà em va acompanyar a sa Punta amb el carro i la bèstia. Quan van arribar el senyor que estava amb el garriguer va dir «Què ha estat això?» i li varen contar el que havia passat i en Tomeu Tanca li va dir que li havia sabut greu deixar-me tot sol en la nit per allà. I llavors el senyor el va convidar a caçar. I varen anar al tancat de la Torre amb devers 12 cans de caçar. Varen caçar 4 o 5 conills i a ell, a en Tomeu Tanca, li van donar dos i se'n va tornar a ca seva ben content.

— Antigament feien forns de calç. Dins la garriga feien un clot bastant ample i el paredaven amb pedres i fang. Dins el clot hi posaven pedres, després el

17 Llorenç Ferrer Vidal (1863-1940). Era de Santanyí, estava casat amb Francisca Xamena Burguera. Va comprar la taverna de Cas Concos a l'any 1892 [Margalida OBRADOR «Can Blanco. Un cafè al cor de la possessió dels Concos» a *Programa de festes de Sant Nicolau de Tolentí*, Cas Concos, 2024, pp. 29-37]

cobrien de llenya i li deixaven una boca, com si fos un forn. Li pegaven foc i de, tant en tant, per la boca li posaven més llenya. Cremava uns dies. Després el desmuntaven i les pedres havien tornat calç. Els picapedrers amb aquesta calç i grava feien la mescla. A vegades, quan el forn en la nit cremava s'hi feien alguns balls. Pel Puig Gros hi feien de forns de calç.

- Per fer un pou o una cisterna feien un clot i després a la roca feien un forat amb una manuela i hi posaven un «barrobí»¹⁸ i quan aquest explotava trenca-va la roca. Una vegada van fer un pou per Son Sard. Els feien en Tomeu Pelat i en Joan Vaqueret. En Joan Vaqueret sortia del pou que devia tenir devers 100 passes perquè havia baixat a cercar una manuela. Sortia pujant a braó per una corda i quan arribava i faltava poc per sortir les mans li van llenegar i va caure dins el pou. El varen treure viu i es pensaven que s'havia fet molt de mal i el van extremunciar. No es va morir però va quedar coix.

— Els homes vells que fumaven en pipa per encendre-la utilitzaven esca de caramuixa¹⁹. Dins una taleca duen pedres fogueres²⁰ i una peça d'acer amb dos forats per posar-hi els dits. Damunt el tabac de la pipa hi posaven l'esca de caramuixa i fregant la peça d'acer amb una pedra foguera aquesta feia espirals i així encenien l'esca de caramuixa i la pipa prenia.

— El casino més vell de Cas Concos ja era el de can Blanco²¹. Després, hi va haver un casino, aquí a baix, que era de la meva sogra²². Els homes jugaven molt a cartes, a «monte» es deia.

— A Cas Concos hi havia un lloc que per Sant Nicolau feien carreres de cavalls i es deia es Cós. Era un tros que estava dins sa Galera, anava des del revolt de sa Galera fins abans d'arribar a les cases de sa Galera. Allà per la festa del poble feien carreres de cavalls i també d'homes. A vegades es comprava un pollastre

18 Tipus d'explosiu.

19 Tronc sec de la porrassa.

20 Nom popular del sílex, pedra molt dura.

21 A 1887 es va registrar la primera taverna a Cas Concos. Popularment va agafar el nom de *can Blanco*, perquè entre 1887 i 1888 la va dur Mariano Blanco, natural de Salamanca. Des de 1892 pertany als descendents de Llorenç Ferrer que la va comprar a aquell any. La seva filla, Sebastiana Ferrer es va casar amb Rafel Obrador (a) *Pere Gran*, filla d'aquest va ser Margalida Obrador Ferrer (a) *de can Blanco*. Aquesta es va casar amb Sebastià Rigo Binimelis (a) *de sa Punta* [Margalida OBRADOR «Can Blanco. Un cafè al cor de la possessió dels Concos» a *Programa de festes de Sant Nicolau de Tolentí*, Cas Concos, 2024, pp. 29-37]

22 Es refereix al casino que hi va haver a can Puça.

i els joves corrien i el que guanyava s'enduia el pollastre i el tenia a ca seva i li donava menjar i llavors un dia amb els que havien correput anaven a Portopetre a fer una bulla i es menjaven el pollastre.

—Per devers sa Galera, es Puig Gros i es Pujol hi havia rotes. Per sa Galera hi ha un tancat que només eren rotes, li deien el tancat de les rotes. Les terres primes de les possessions, on era garriga, les donaven per fer rotes.

—Jo em record que a l'hivern al torrent que hi ha davant les cases de sa Cova sempre corria, duia aigua. Abans plovia més. Aquest torrent, venia de Binifarda, passava per darrere Cas Concos, anava per Son Dimoni, Son Negre, després passava per Son Xorc per anar a mar. Ara els torrents no corren, no duïen aigua.

— Els que van posar la primera pedra de l'església nova de Cas Concos²³, que està a un llibre davall una columna, van ser: l'arquitecte, que era de Palma i li deien Olesa, el capellà Gallet²⁴ i jo, com a picapedrer. Després les obres es van aturar i jo vaig anar a fer feina de picapedrer als Rossells. Després els picapedrers que la van acabar van ser en Miquel Petita que ja és mort i en Jaume Rosseó. I anaven pocs manobres. Les obres van durar molt, a vegades, algun dia alguns hi anaven a ajudar.

—Als Rossells hi havia una capella i aquí a dalt, a can Pocaroba també hi havia una capella, com una petita esglesieta.

— Com era al·lot, i anava a escola amb el mestre Xamena que era d'Alaró, es va dir pel poble que passarien dos automòbils. Aquell dia, quan va ser l'hora, el mestre ens va dur, a tots els al·lots, davant al portal del casino de can Blanco. Al cap d'una estona, van sentir renou i van passar dos automòbils que no feien molta de via. Em record que per Cas Concos no hi havia cap bicicleta. El senyor del Puig Gros, que nomia Llorenç²⁵, va comprar una bicicleta al seu fill que nomia Bartomeu quan aquest era al·lot. Jo vaig fer la casa dels Rossells al Port de Felanitx, i quan vaig acabar l'obra el senyor em va donar la bicicleta que estava a aquesta casa. Després jo en vaig comprar una de nova. Antigament hi havia també diligències.

23 Dia 11 de juny de 1922, es va col·locar la primera pedra de la nova església de Cas Concos, a aquest acte va assistir Rigobert Domènech, bisbe de Mallorca. El nou temple es va beneir dia 24 de febrer de 1943, amb l'assistència de Josep Miralles, bisbe de Mallorca.

24 Mn. Guillem Adrover Bauçà (a) Gallet (1894-1975), era de Felanitx. Va ser vicari i rector de Cas Concos entre els anys 1918 i 1951. Es pot considerar l'artífex de la construcció de la nova església de Cas Concos.

25 Llorenç Pons Jofre (1900-1977), senyor del Puig Gros. La possessió l'havia heretat la seva dona que era Caldentey de Son Sard.

FRANCISCA MANRESA GRIMALT (a) de CAN GALERÍ, 89 anys

—Jo vaig néixer als Rossells, al meu pare era l'arrendador o l'amo de la possessió, ell també hi havia nascut allà. La seva dida havia estat la madona de can Portell. Però, els meus padrins havien estat a can Alou. Hi vivíem als Rossells devers 20 persones; el padrí, la padrina, mon pare, ma mare, els 7 germans que érem, 4 ties fadrines i 3 o 4 homes que estaven llogats tot l'any. Llavors tot es feia amb arades de fusta. Les dones cavaven pels racons i les voreres. Antigament, se segava a mà, amb falç; eren devers 20 o 22 dies el temps de segar. S'anava a escarada per segar i venien gent a segar. Abans de veure-hi els segadors ja eren al tros. Les dones a mà agafaven les espigues. Després es van fer les «espigoladores» i ja no es feia a mà. No es feia tan arreu, però no es perdia res perquè després hi passaven les ovelles o els porcs. Als Rossells hi havia un temps molta de vinya i allà hi havia un celler molt gran. Hi havia unes botes grosses que es van fer allà dins. Quan a Felanitx es va fer el Sindicat ja no es va utilitzar més el celler. El senyor dels Rossells tenia un germà capellà²⁶ que vivia a Felanitx²⁷, a vegades, els diumenges venia als Rossells a passar el dia, i llavors deia missa a la possessió. A la sala hi havia un retaule i allà deia la missa. Els Rossells on nostres estaven antigament es deien els Rossells Petits, però a can Rotger es deien també els Rossells perquè havien estat més importants. Els Rossells més importants es van establir i la gent hi va comprar terres. Aquí la gent després li va dir es Mussol perquè les finques s'havien pagat en renda, i ho pagaven a poc a poc; i la gent quan comprava o heretava aquestes deien «deuen haver trobat un bon mussol»²⁸ perquè aquestes finques encara havien de pagar aquestes rendes. La senyora dels Rossells tenia una plagueta «vella vella» escrita i jo he vist a l'estiu, quan la senyora hi era més a la possessió, venir un home vell que anava molt acalat de can Mel a pagar-li a la senyora la renda perquè havia comprat terres d'aquells Rossells i ho apuntaven a aquesta llibreta. Per can Rotger per aquesta filera que hi ha un sementer, que són les millors terres del Mussol, on en Tià Rave té un tros, molts de santanyiners hi compraren. Però ara diuen que ja no ni hi ha quasi cap.

26 Es refereix a mossèn Jaume Obrador Nebot (1859-1926), el capellà dels Rossells, fill de Miquel Obrador Lladó, senyor dels Rossells i Teresa Nebot Guasp. La possessió la va heretar el seu germà gran, Miquel.

27 La casa dels senyors de Felanitx estava situada al carrer de la Caritat.

28 Sembla que l'explicació del topònim del Mussol sigui perquè aquestes terres estaven gravades per una renda antiga i quan algú les comprava o les heretava es trobava amb "un mussol", és a dir, una cosa amagada, oculta, donat que havien de continuar pagant aquestes rendes perquè no s'havien redimit.

—La padrina ens contava coses de les senyores dels Rossells, deia que elles filaven seda. En canvi, la meva padrina que era molt de filar, filava bri i estopa per fer llençols. Hi havia dones velles de per fora vila que filaven llana. Als Rossells jo he vist fins a 4 filoses. La meva padrina després de sopar, pa amb olives negres, moltes de vegades, sempre filava fins a l'hora d'anar a dormir. Quan ens varen casar, la padrina de can Galeri, que també filava, va dur el fil a Santanyí perquè el teixidor ens fes els llençols. Els darrers teixidors que hi va haver per aquí van ser de Santanyí perquè a Felanitx ja no n'hi havia. Els darrers de tots va ser de Sóller. Les senyores dels Rossells cavalcaven damunt cella i amb els cavalls anaven i venien de Felanitx. Davant les cases dels Rossells hi havia un pedrís i allà hi havia el cavalcador. Aquestes senyores anaven ben arreglades i duïen davall un «maniec» per estufar-se. Les dones anaven vestides de pagesa i duïen un mocador, faldons, una coa i a l'hivern vestits de llana fets a cas Teixidor.

— Als Rossells per les matances feien un ball, perquè algú deia «la xulla no serà bona si no ballam». Convidaven a sonadors que duïen una guitarra i un guitarró i feien un ball pagès. També a les peladisses, quan pelaven ametles, feien algun ball.

— El conco en Miquel, un germà de mon pare, abans de casar-se va voler fer la Quaresma sencera i quan va arribar Pasqua quasi estava massa prim perquè feia molta de feina amb les bísties. Quan dejunaven per la Quaresma al matí menjaven pa amb figues seques. I durant aquells 40 dies mai menjaven xulla. Els diumenges podien menjar formatge i llet. Als Rossells, mataven una porcella, un xot i per les festes o si algú estava malalt mataven una gallina. Però, es menjaven moltes de sopes i cuinat, de faves, de ciurons, de llenties, fava parada. Temps antic, he sentit contar que a s'Horta els missatges menjaven cuinat de faves cada dia.

—Quan tenies mal de queixal feien unes coques amb «midó»²⁹ i vinagre perquè et donava molta de frescor i així no tenies tant de mal de queixal. El dentista només anava cada quinze dies a Felanitx. Mon pare em contava que a Felanitx hi havia un home que li deien en Boter que només tenia unes estenalles i amb elles arrabassava queixals.

— Antigament, mon pare deia que amb carros i bísties s'enduen dels Rossells bocois³⁰ de vi per embarcar al Port de Felanitx. També quan era petita als Rossells venien carreters de Lluçmajor per veure si tenien palla venal i la s'enduien per vendre-la a plaça de Palma.

29 Per almidó

30 **Bocoi**, bôta gran, ventruda i de dogues molt gruixades, que serveix per tenir vi i n'hi caben alguns centenars de litres [DCVB]

— Els jocs antics eren el bufa caliu. Penjaven un caliu a una corda i entorn d'ell feien una rotlada i es donaven la mà. Després bufaven el caliu perquè anàs viu i no et donàs. També jugàvem a penyores. Feien un rotlo de 7 o 8 persones i només hi havia una cadira buida. Després, dèiem, per exemple, «tu ets el llamp, tu ets el tro, tu ets la brusca, tu ets la fosca,...» i si tu eres el llamp, t'havies de canviar de cadira i si no feies via et donaven una penyora. Després s'encantaven les penyores. Per exemple, les penyores podien ser anar allà, anar allà d'ençà, donar una besada a la paret. A alguna vetlada, o als diumenges hora-baixa, jugàvem a cartes amb aglans, al porquer o a fer parelles.

— Un temps hi havia una malaltia que es deia el «dengue» i era germà del que dèiem ara el grip. Donaven per suar, un poc de llet calenta, vauma³¹ rosa o flor de vauma. A Cas Concos hi havia una comare molt alabada i nomenada que era la madona de sa Galereta que era la repadrina dels que hi ha ara. Va assistir a molts de parts.

— Els vespres sempre passàvem el rosari. El meu padrí volia que tots els homes hi fossin per passar el rosari. No sopàvem fins que no s'hagués passat el rosari. El temps de segar, si era tard, els segadors, pel camí, passaven el rosari i així ja el tenien passat. La meva padrina quan anava a cercar ous pels Rossells, atès que les gallines anaven a lloure i hi havia nierons per tot, s'enduia un paner i el rosari i mentre cercava els ous passava el rosari.

— Antigament, feien el llum amb oli de llentiscle. Anaven amb una senalla per la garriga a cercar llentiscle. Després ho posaven a un saquet de corda gruixada. Aquest el posaven dins una pica redona i amb una pedra redona que feia de premsa feien oli. Aquest oli de llentiscle el posaven dins una alfàbia gran que a baix tenia una aixeta i d'aquí ho treien. Després untaven un ble amb aquest oli i així feien llum als vespres. Per jo he vist llums de petroli i també llums de «carburo».

— A aquestes terres que els Vinarers hi tenen hi ha un tancat que li diuen es Socorrat, allà diuen que hi havia un pinar que es va pegar foc i va cremar 3 dies i no s'aturava. Hi van penjar a un pi un panet de Sant Nicolau i el foc no va passar més endavant. Jo també vist que hi va haver un gran incendi al Pinar de sa Cova. A can Galerí tenien una truja molt malalta i no sabien si es curaria i van dir «si provàssim de donar-li un panet de Sant Nicolau». Li van donar i la truja es va curar.

— Temps antic els funerals eren de tres classes i en tocar les campanes ja sabies de quina classe era; al més senzill tocava només la campana petita, si era un poc més tocava la segona. Si era un bon funeral posaven un quilo de candela,

31 Per **malva**, planta de tronc ramós i quasi recte, fulles acorades, peludes, de cinc a set lòbuls obtusos i dentats, i de flors blavenques, morades o vermelles

i si no era tan bo només ni posaven mig. Pels funerals podien venir capellans de Felanitx, en podien venir 3 o 4, o fins i tot 5. Després del funeral, es podien fer 2 o 3 misses de dol. Això el pagava el que comanava el funeral.

—Antigament en temps de Quaresma cada setmana es feien dos sermons, però per això venien predicadors de fora. En temps de Quaresma et donaven un bitllet al confessorari. A la meua família aquests bitllets els penjaven a un fil per no perdre'n cap. Després aquests bitllets els donaves per demostrar que s'havia combregat per pasqua i així «s'havia sortit a la parròquia», és a dir, havies confessat i combregat per Pasqua. Abans feien el «salpàs»; el capellà amb un escolanet i amb un poalet anàvem per temps de Pasqua per beneir les cases. A les cases sempre els hi donàvem algunes coses al capellà, a la possessió dels Rossells el costum era donar-li una «fogasseta» de formatge i hi havia gent que donava ous, per això l'escolanet duia un paner. També abans hi havia la volta de l'Obra que es feia per donar blat per les obres de l'Església.

—Me'n record que jo quan era petita la tia Joana, una germana de mon pare, es va casar a Son Marrano, una possessió allà deçà Campos i el senyor era capellà. La van venir a cercar a la núvia als Rossells amb un carro envelopat: i era un carro gros que duia una vela que era un cobertor florejat.

—Quan la gent es casava li feien ja la mudada negra. Abans es duia molt de dol, sobretot, els diumenges, més temps les dones que els homes.

— Mon pare va ser germà de deu i tots eren vius i es van casar. El que va tenir menys fills en va tenir cinc. Un temps, n'hi havia que feien hereu i als altres els hi donaven la legítima.

— Devora Son Barbut, per devers can Salines de Son Negre hi havia una casa que li deien can Foguerada on hi havia un home que era curandero i hi anava molta de gent que hi tenien fe en ell. També a Campos hi havia un curandero molt conegut, li deien en Roca i al seu carrer sempre estava ple de carros de la gent que anava a curar-se.

— He sentit dir a la gent més major que sortia el foc de Sant Telm; i era que en la nit veien un llumet i quan hi anaves ja no hi era. Una vegada van venir als Rossells uns de Son Danús, uns d'aquells que hi estaven i eren 12 germans³² i eren uns homes molt divertits. I un vespre varen dir que ferien un llum de Sant Telm i van posar un llum dalt una canya i deien als missatges, per fer broma, «ha sortit el llum de Sant Telm, hem vist el llum de Sant Telm».

32 Jeroni Bonet (a) des Son Cosina, casat amb Francisca Escalas, a 1900, es va convertir en l'amo o arrendador de la possessió de Son Danús. El matrimoni va tenir 15 fills; dels quals van sobreviure 12. Els seus fills que treballaven a la possessió, eren coneguts a Santanyí com els dotze de Son Danús.

LA CENTRAL ELÈCTRICA DE CAS CONCOS I EN JAUME ADROVER VICENS (A) *PRIM*

HISTÒRIA, PROTAGONISME I LLEGAT D'UNA
INFRAESTRUCTURA CLAU AL SUD DE MALLORCA

Margalida Obrador

Aquest any 2025, dia 28 d'abril, la Península Ibèrica va sofrir una aturada del subministrament elèctric durant varies hores, encara que a Mallorca no ens va afectar, així i tot, vàrem tenir interrupcions en les comunicacions telefòniques i va quedar ben clar lo dependents que som del subministrament elèctric, s'aturà quasi tot, transports públics, telecomunicacions, motors de subministrament d'aigua, la conservació dels aliments, o coses tant senzilles com obrir la porta a un edifici que té porter automàtic i no et pots comunicar amb les persones del pis perquè obrin la porta. Va quedar ben clar que a l'actualitat és fa molt difícil viure sense electricitat cosa que no fa tants d'anys no era així, de fet encara hi ha persones a Cas Concos que varen viure a l'època en que no hi havia subministrament elèctric. A ca mon pare encara es conserven els llums d'oli i el llum de carburo que feien servir quan es posava la fosca. A Son Barceló no varen tenir tanta sort com a Cas Concos perquè el subministrament elèctric va arribar molt més tard que a Cas Concos, no va esser fins l'any 1964.

La història del desenvolupament industrial i tecnològic a Mallorca està marcada per figures i infraestructures que han deixat una empremta indeleble en la memòria col·lectiva de les comunitats locals. D'entre aquestes, destaca la figura d'en Jaume Adrover Vicens i la central elèctrica de Cas Concos, una instal·lació fonamental per a la modernització de la comarca del Migjorn durant el segle XX. Tant per la seva contribució a la qualitat de vida com pel seu valor patrimonial i simbòlic, la central de Cas Concos representa el lligam entre iniciativa privada, servei públic i innovació tecnològica en un context insular.

Parlar de la central elèctrica de Cas Concos implica conèixer la vida i el tarannà d'en Jaume Adrover Vicens (a) *Prim*, un dels emprenedors més destacats de la seva generació al sud de Mallorca. Nascut a Son Negre dia 7 de juny de 1872, va ésser un home amb molta visió i molt esperit emprenedor. Provenia d'una família pagesa amb una llarga tradició d'arrelament a la terra i als valors del treball col·lectiu. A son Negre, ell i la seva família, tenien sequer, fabrica de matances i casino, el casino de Can Prim. Va morir a Cas Concos l'any 1944.

Margalida Maimó Barceló
i Jaume Adrover Vicens (a) Prim
havien contret matrimoni
dia 7 de gener de 1898

Dia 7 de gener de 1898 es va casar amb na Margalida Maimó Barceló de Can Vent de Son Barceló¹ i varen tenir 7 fills, en Miquel, n'Andreu, en Jaume, en Toni, en Tomeu, en Gregori i en Joan. En Miquel, n'Andreu i Gregori varen emigrar a Cuba a fer fortuna. N'Andreu va haver de tornar quan el varen cridar per allistar-se i els altres dos es varen quedar a Cuba.

En Jaume Adrover Vicens (a) *Prim* no sols fou un visionari, sinó també una persona pràctica i perseverant. Entenia que la introducció de l'energia elèctrica podia suposar una autèntica revolució per als pobles del Migjorn, on les feines agrícoles i les activitats domèstiques depenien encara, a principis del segle XX, de la força humana i animal. Amb un esperit col·laboratiu, va saber implicar altres veïns en el projecte i aviat es va convertir

en una figura de referència a la comarca.

A finals de la dècada de 1920, la idea de dotar d'electricitat els pobles de la zona començava a prendre forma de manera més concreta.

En Jaume *Prim*, l'any 1924 va anar a Cuba a veure que feien els seus fills. Va ésser quan va tornar d'aquest viatge a Cuba quan va decidir muntar una fari-nera amb un molí a vapor de dues pedres i una central elèctrica, va pensar d'obrir el negoci a Son Negre però en *Puça* de Cas Concos, en Joan Obrador Bordoy, li va dir que li convenia molt més muntar-ho a Cas Concos i li va cedir sense cap cost les terres per muntar el negoci que en aquell moment eren gar-rigues. A 1927, quan encara estava domiciliat a Son Negre, va començar a fer les gestions per construir una fabrica de farines a Cas Concos.²

Hi ha una dita de l'amo del molí d'en Xet, n'Andreu Barceló que molia per fer farina que ens deixa ben clar quan va venir en *Prim* a Cas Concos:

“ Entre en Prim i en Primo^(I) m’han arruïnat el negoci”

Anys després l’amo Andreu (a) Xet li va vendre la mola de moldre blat per fer farina a en Prim i el dia que es va morir l’amo Andreu (a) Xet, la central elèctrica va donar llum tota la nit per que cada dia el llum s’aturava a les 12 de la nit i es tornava encendre a les 5 del matí, però el dia que va morir l’amo en Xet, també es va posar de part na Catalina Adrover de sa farinera i el seu cunyat, en Jaume Antich (a) Mola, va donar llum tota la nit.

Per la documentació consultada, tant oral com escrita, queda clar que molta gent de Cas Concos donava suport al projecte d’en Jaume Adrover (a) Prim.

De la documentació de l’Ajuntament de Felanitx publicada per en Ramon Roselló al noticiari de Cas Concos trobam:

1927, dia 27 d’agost, el secretari llegeix *“una instancia suscrita por muchos moradores de Cas Concos presentada el día 26 del actual y por ella se suplica informe esta Comisión sobre ser o no beneficiosa la instalación harinera que construye D. Jaime Adrover Vicens en dicha aldea y que dicha fábrica tiene asegurado su trabajo con la moltura de los cereales de aquel suburbio. Enterada la Comisión acordó informar que efectivamente los firmantes y demás moradores en aquella aldea recibirán muchos beneficios con la instalación de dicha fábrica por situarse contigua al domicilio de los firmantes, evitando el coste de acarreo de granos para la molienda, los cuales son de relativa importancia; opinando que con dicha instalación harinera no se ha de perturbar el mercado local por existir trabajo suficiente para el funcionamiento se aquella fábrica”*.³

Dia 5 de setembre de 1927, Jaume Adrover Vicens, habitador en una casa de camp del districte de Son Negre, exposa a l’Ajuntament: *“Que desea instalar un motor de gas pobre con una fuerza de treinta H.P. en el almacén que ha construido en la aldea de Cas Concos contiguo a la calle que arranca en la carretera de Santañy vecino del domicilio de Antonio Obrador Llaneras para moler muelas para hacer harinas de trigos como también un sin-fin para aserrar maderas”*.⁴

1927, dia 24 de setembre, *“Vista una instancia de Jaime Adrover Vicens que pide permiso para instalar un motor de gas pobre de 30 HP en el almacén que ha construido en la aldea de Cas Concos contigua a la calle que arranca en la*

(I) Miquel Primo de Rivera, militar i polític que liderarà el cop d’estat de 1923. Durant la dictadura d’En Primo de Rivera es varen prendre mesures intervencionistes. Aquestes mesures varen incloure la creació d’un Directori Militar, la suspensió de la Constitució, la prohibició de partits polítics, i la declaració de l’Estat de guerra. Es va cercar una política d’intervencionisme estatal en l’economia. Hi va haver una intervenció de l’Estat en els preus i la producció.

carretera de Santany, para dedicarlo a la molturación de granos, y resultando que ha transcurrido el plazo de exposición al público, a efectos de reclamación, del referido proyecto sin que se haya producido reclamación alguna al mismo, la Comisión acordó concederle el permiso que solicita; pero que en cuanto a la instalación de los demás enseres que constituyen la fábrica deberá solicitarlo de la superioridad, de la cual depende su concesión”⁵.

En la ciudad de Palma de Mallorca a los diez y ocho de Marzo de mil novecientos veinte y siete, entre D. Jaime Adrover y Vicens de C^{ta} Concos (Felanitx) comprador, y D. Leopoldo Ordinas, vendedor, queda convenido lo que sigue:

D. Leopoldo Ordinas vende a D. Jaime Adrover un motor marca Otto de 30 a 35 caballos, repassado, con su fábrica de gas, dos molinos harineros con sus accesorios, una grua para los molinos, siete metros de embarrado, un sifón usado y reformado con cojinetes de bolas, una bomba con la tubería necesaria para alimentar el motor y una contra marcha para dar movimiento al sifón.

El precio de todo lo detallado en el párrafo anterior se ha fijado en diez y seis mil pesetas, a cuenta de las cuales recibe el vendedor del comprador en este acto la cantidad de cinco mil pesetas, y las restantes once mil pesetas las satisfará el mencionado comprador al vendedor en once plazos mensuales de a mil pesetas cada uno.

No obstante lo expuesto, dicha instalación no pasará a ser propiedad del comprador Sr. Adrover hasta que este haya satisfecho totalmente su precio al vendedor Sr. Ordinas y si expirados cualesquiera de dichos plazos y no se hubiese hecho efectivo, podrá el Sr. Ordinas retirar la instalación y dar por rescindido el contrato, con pérdida por parte del comprador de las cantidades que hubiere entregado a cuenta.

El Sr. Ordinas se compromete a dejar dicha instalación en perfecto funcionamiento, y si por cualquier motivo esta no fuera perfecta, el Sr. Ordinas se obliga a retirar la mencionada instalación y devolver al Sr. Adrover las cantidades que éste hubiere entregado a cuenta de la misma.

Los gastos de acarreo, albañil, carpintero mantención y hospedaje del operario montador, correrán a cargo del comprador Sr. Adrover.

Firmen comprador y vendedor este contrato por duplicado, el que den la misma validez que si fuere público, en el lugar y fecha indicado.

Document que conserva Sebastià Antich
de la compra de la central elèctrica
i 2 moles de fer farina

de bolles, una bomba amb la canonada necessària per alimentar el motor i una contra marxa per donar moviment al sens-fi. El preu detallat de tot lo descrit varen esser 16.000 pessetes.

Fer aquesta inversió no va ésser fàcil, tant pel cost de la inversió com pels permisos. Dia 7 de març de 1928 es comunica a Jaume Adrover Vicens, que li ha estat concedida l'autorització per instal·lar dos molins de pedra del país per moldre farina amb capacitat de producció de 900 a 1.000 quilos diaris. Es va publicar a la Gaceta de dia 6 de gener, amb la condició que la molturació s'ha de fer pel sistema de màquina.⁶

A Can Prim es conserva “el libro de ventas y operaciones Industriales y Comerciales”. Aquest llibre es va donar d'alta dia 28 de febrer de 1927 per l'elaboració de vins però a la primera pagina hi ha una nota: “por haber usado en la industria de molturación, digo, de elaboración de vinos en 31 de marzo del año en curso sin que se hicieran operaciones durante el año hasta la expresada

En Sebastià Antich Adrover, besnet d'en Jaume Adrover Vicens conserva molta documentació de la família de Can Prim, ja sigui del casino de Son Negre, Es Sequer, Sa Fariñera, la serradora, la central elèctrica i també de la sala de cinema que va muntar a Cas Concos. Entre aquesta documentació trobam el document de compra d'un motor marca Otto de 30 a 35 cavalls, repassat, amb la seva fàbrica de gas, dos molins fariners amb els seus accessoris, una grua pels molins i set metres d'embarrat, un sens-fi usat i reformat amb coixinet

Dia 8 de desembre de 1932 la central elèctrica de Cas Concos serveix per primera vegada la corrent elèctrica⁷ i dia 14 de gener de 1933 l'Ajuntament de Felanitx acorda signar amb Jaume Adrover Vicens el contracte "*de suministro de energía eléctrica con destino al alumbrado público del anejo de Cas Concos, bajo las siguientes condiciones:...*"⁸ En aquest contracte es detalla que la corrent serà de 120 volts, la potencia de les bombetes serà entre 25 i 100 bugies. No hi havia comptador i es contractava el subministrament d'energia elèctrica i conservació de la línia i llums per la quantitat de 5,50 pessetes per bombeta i mes. Com que el subministrament es contractava sense comptador, el subministrador s'havia de cuidar de l'encesa i aturada de l'enllumenat.

[illegible]

3. *Para el Sr. Jaime Adrover Vicens*
CENTRA ELECTRICA - HANOYA

Jaime Adrover Vicens

San Genaro (Palencia) 22 de Julio de 1936

1/2	Bot. S. Genaro	0.80	4.30
1/2	Bot. S. Genaro	1.00	1.30
1/2	Bot. S. Genaro	1.20	1.00
1/2	Bot. S. Genaro	1.00	1.50
1/2	Bot. S. Genaro	1.00	0.80
1/2	Bot. S. Genaro	1.11	0.38
1/2	Bot. S. Genaro y muerde		4.41
1/2	Bot. S. Genaro y muerde	0.80	0.80
1/2	Bot. S. Genaro y muerde	0.11	0.15
1/2	Bot. S. Genaro y muerde	0.10	0.10
1/2	Bot. S. Genaro y muerde	0.10	1.20
1/2	Bot. S. Genaro y muerde	0.10	0.20
1/2	Bot. S. Genaro y muerde	1.50	1.40
1/2	Bot. S. Genaro y muerde	0.21	0.21
1/2	Bot. S. Genaro y muerde	1.50	2.21
1/2	Bot. S. Genaro y muerde		1.75
1/2	Bot. S. Genaro y muerde		1.10
1/2	Bot. S. Genaro y muerde		1.10
1/2	Bot. S. Genaro y muerde		1.77

Recibo de la Sr. Jaime Adrover Vicens

23

Amb la posada en marxa de la central, la vida quotidiana del poble de Cas Concos va experimentar una autèntica transformació. L'arribada de la llum elèc-

[illegible][illegible]

1.º **PRIMEROS AUXILIOS DEL FOTÓGRAFO.**—Quede el sujeto en la Posición A, con la mano derecha en la cintura y la izquierda en la cabeza, para evitar el resaca de la cabeza.

2.º **SEGUNDA FASE.**—El sujeto se levanta, se coloca en la Posición B, con la mano izquierda en la cintura y la derecha en la cabeza, para evitar el resaca de la cabeza.

3.º **TERCERA FASE.**—El sujeto se levanta, se coloca en la Posición C, con la mano izquierda en la cintura y la derecha en la cabeza, para evitar el resaca de la cabeza.

4.º **CUARTA FASE.**—El sujeto se levanta, se coloca en la Posición D, con la mano izquierda en la cintura y la derecha en la cabeza, para evitar el resaca de la cabeza.

5.º **QUINTA FASE.**—El sujeto se levanta, se coloca en la Posición E, con la mano izquierda en la cintura y la derecha en la cabeza, para evitar el resaca de la cabeza.

6.º **SEXTA FASE.**—El sujeto se levanta, se coloca en la Posición F, con la mano izquierda en la cintura y la derecha en la cabeza, para evitar el resaca de la cabeza.

7.º **SEPTIMA FASE.**—El sujeto se levanta, se coloca en la Posición G, con la mano izquierda en la cintura y la derecha en la cabeza, para evitar el resaca de la cabeza.

8.º **OCULTACIÓN DEL FOTÓGRAFO.**—El sujeto se levanta, se coloca en la Posición H, con la mano izquierda en la cintura y la derecha en la cabeza, para evitar el resaca de la cabeza.

9.º **REPOSICIÓN DEL FOTÓGRAFO.**—El sujeto se levanta, se coloca en la Posición I, con la mano izquierda en la cintura y la derecha en la cabeza, para evitar el resaca de la cabeza.

10.º **TERMINACIÓN DEL EJERCICIO.**—El sujeto se levanta, se coloca en la Posición J, con la mano izquierda en la cintura y la derecha en la cabeza, para evitar el resaca de la cabeza.

[illegible]

COMUNICACIÓN. Que comunicando lo acordado en la Sesión de ayer para constituir de nuevo el Comité de la Central Educativa de las Escuelas de esta Isla, como lo acordaron oportunamente y así lo acordó el Honorable Tribunal de Justicia por Decreto de 2 de noviembre de 1933. (Firma y sello). 1933.

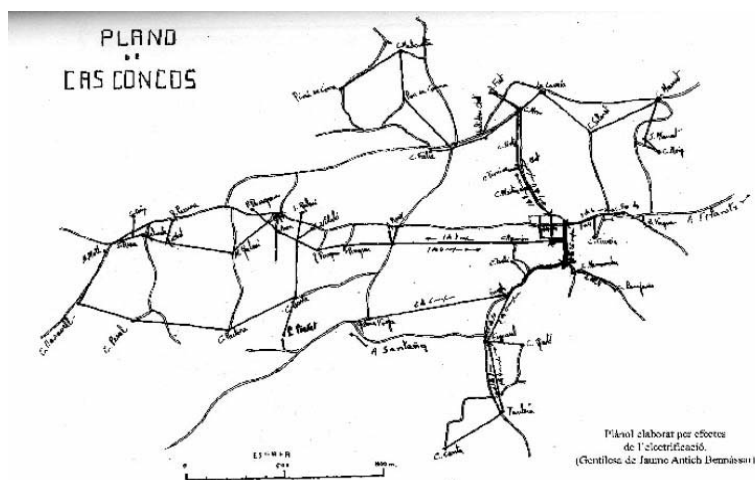
Y para su efecto y en consecuencia se le comunicó en su Orden Número 10 al Director de Instrucción y Comercio de la Isla de Puerto Rico, para que lo cumpla, quedando así conformado en Talara en Montevideo a cinco de Octubre de mil novecientos treinta y cinco. L. M. ROQUE.

trica va facilitar la mecanització de feines agrícoles, la conservació d'aliments, l'obertura de petits tallers i comerços i la millora en l'ensenyament i l'atenció sanitària. Les nits, abans marcades per la foscor absoluta, es van omplir de llum als carrers i a les cases, creant nous espais de trobada i convivència.

La central funcionava gràcies a un motor que necessitava ser alimentat manualment amb llenya i aigua per produir vapor. Segons me conta mon pare, quan el llum començava a pipellejar i a fer "ballumes" i a vegades, fins i tot s'apagava la gent deia: "*En Prim s'ha adormit*", –cosa comprensible després de llargues jornades de feina–, el motor s'aturava... i amb ell, la llum s'apagava a tot el poble. Aquesta anècdota, ens recorda que els inicis van ser humils, però també que darrere del progrés hi va haver esforç, sacrifici i dedicació.

Amb el pas del temps, el seu fill Antoni Adrover Maimó va agafar el relleu en la gestió de la central. Sota la seva responsabilitat, el subministrament elèctric es va mantenir durant anys, contribuint al creixement i la comoditat del poble. La seva tasca va assegurar la continuïtat d'un servei essencial fins que, finalment, la central va cessar la seva activitat i va donar pas a noves infraestructures i formes de distribució de l'energia.

A 1957 l'Ajuntament de Felanitx va acordar passar a la resolució del Ple un ofici relatiu al subministrament d'energia elèctrica per la Companyia Gas y Electricidad S.A. (GESA) als agregats de Portocolom, Cas Concos i demes lo suficientment poblats, en data no molt llunyana.¹⁰

Entre 1957 i 1960 hi havia queixes al setmanari Felanitx i també a l'Ajuntament dels veïnats de Cas Concos que es queixen pel defectuós servei que reben del subministrament elèctric que proporciona la Central d'aquella barriada i perquè no es presta la deguda atenció a l'electrificació.^{11,12}

El plànol que va fer servir GESA per electrificació de Cas Concos el va elaborar en Jaume Antich Bennàsser¹³ segons ens ha explicat en Sebastià Antich.

A 1960 hi havia falta d'avinença entre GESA i la família de Can Prim per les condicions que posava GESA als nous usuaris que volguessin empalmar a la nova xarxa elèctrica. A mes GESA just volia donar subministrament al nucli urbà de Cas Concos i deixar foravila sense subministrament cosa que la família de Can Prim no podia consentir.

Dia 9 d'abril de 1960 al setmanari Felanitx s'anotava: "Suministro de fluido eléctrico a Cas Concos. En la mañana del pasado día 5, en el despacho de la Alcaldía, contra la entrega del 25 por ciento del coste de un suplemento de instalación periférica a la aldea de Cas Concos, por unos delegados de la Compañía de Gas y Electricidad, quedó cerrado el contrato de suministro de fluido eléctrico al núcleo urbano de Cas Concos desde la central térmica de Alcudia.

La electrificación no solo abarca el casco urbano, sino también a una periferia bastante extensa, por lo que son numerosos los habitantes beneficiados por tan notable mejora. Se nos asegura que el suministro se dará ya de forma

1 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos, pàg. 413

2 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos II, pàg. 132

3 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos II, pàg. 138

4 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos, pàg. 354

5 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos II, pàg. 138

6 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos II, pàg. 139

7 Grimalt Vidal, Pep. Concarrins. Col·lecció Coses Nostres, Ajuntament de Felanitx, 1983, pàg. 22

8 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos II, pàg. 155

9 Document cedit per Andreu Vidal (a) Julio

10 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos II, pàg. 228

11 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos, pàg. 532

12 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos, pàg. 417

13 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos II, pàg. 659

14 Rosselló Vaquer, Ramon, Noticiari de Cas Concos, pàg. 533

definitiva a partir del próximo miércoles 13. Enhorabuena al alcalde Pedáneo de Cas Concos D. Andrés Bennásar Bonet y a todos los habitantes de aquella aldea".¹⁴

La central elèctrica de Cas Concos, la figura de Jaume Adrover Vicens i la família de Can Prim són exemples paradigmàtics de com la iniciativa local pot tenir un impacte durador en el desenvolupament d'un territori. Més enllà de la tecnologia, parlen d'un projecte humà, col·lectiu i arrelat al territori. Conèixer la seva història és entendre les arrels de la modernitat mallorquina i reivindicar un patrimoni que forma part essencial de la memòria viva de la nostra terra.

Avui, en recordar la història de la central elèctrica de Cas Concos, rendim homenatge no només a una etapa clau en el nostre desenvolupament, sinó també a les persones que, amb esforç i visió, van il·luminar –literalment i simbòlicament– la vida del poble.

Agrair la col·laboració de Sebastià Antich Adrover, Catalina Adrover Capó i Pedro Obrador Bennasar.

PROGRAMA DELS ACTES QUE SE CELEBRARAN A CAS CONCOS DES CAVALLER AMB MOTIU DE LES FESTES DE **SANT NICOLAU DE TOLENTÍ 2025**

3 DE SETEMBRE, DIMECRES

12,00h Repicada de campanes i penjada de banderes, tot anunciant que falten 7 dies per Sant Nicolau. Posau les banderes que teniu als balcons o finestres, així com el que heu fet al taller d'engalanar façanes, que enguany han organitzat l'Associació de Mestresses de Casa de Cas Concos, per tal de tenir un poble com mai. A tots els participants se vos farà entrega d'un obsequi gentilesa de l'Ajuntament de Felanitx, dissabte dia 6 a les 20,00h a la plaça de l'Església.

5 DE SETEMBRE, DIVENDRES

19,30h Repicada de campanes i amollada de coets, tot anunciant el començament de les festes. Cercavila amb els xeremiers, caparrots i dimonis de Cas Concos des Cavaller.

Davant l'Església.

20,30h Pregó de festes, a càrrec de D. Jaume Obrador Escalas, en Jaume des Corralles Nous. A la plaça de l'Església. A continuació lliurament del pregó de l'any passat de la pregonera Sra. Antònia Rosselló Ballester, publicat a la col·lecció Coses Nostres, patrocinat per la Regidoria de Festes de l'Ajuntament de Felanitx. Entregat per col·lecció Coses Nostres.

21,30h Sopar de tumbet, organitzat per l'Associació de Mestresses de Casa de Cas Concos. Al camp d'esports.

Preu dels tiquets 15,00€, en venda als punts habituals, de dia 18 d'agost fins dia 1 de setembre. **Important:** cada un ha de dur el seu cobert.

22,00h Ball de saló, a càrrec de l'Orquestra Galatzó, tots els balladors i balladores hi quedau especialment convidats.

6 DE SETEMBRE, DISSABTE

8,30h Caminada, organitzada pel Grup excursionista Els Cavallers, anirem al Santuari de Consolació, en arribar hi haurà berenar, donat per la família Llull Bennasar i també, síndria i meló. Sortida de la plaça de l'Església.

18,00h VI Fira Nocturna, amb food trucks, xeremiers de Cas Concos, exposicions de pintura, de motos i cotxes antics, artesans i solidaritat, als carrers Metge Obrador, plaça de l'Església i Ramon Llull. S'habilitaran zones per aparcar.

18,30h Inauguració exposicions

Al carrer Guillem i Joan Obrador, amb els artistes: Antònia Rosselló, Pedro Albons, Lydia Hoffnungsthal, Clara Schley, Joan Maimó "Goiet", Jürgen Pawlik, Leo López, Marianne Lange i Nena Mestre.

Al Local, carrer Ramon Llull, 9, exposició col·lectiva dels artistes: Antònia Rosselló, Axel Kentsch, Lydia Hoffnungsthal i Pedro Albons. Romandrà oberta de dia 6 a dia 14, de 18,00h a 21,00h.

Vegeu-ne cartells a part.

18,30h Exposició Edras Francis, artista plàstic, al carrer Ramon Llull, 4 oberta de dia 6 a dia 14, de les 18,00h a les 21,00h.

20,00h Entrega dels obsequis als participants de la decoració de façanes, a la plaça de l'Església.

23,30h Cercavila i espectacle amb la **Batucada Espiadimonis**, per anar cap al camp d'esports. Organitzat per l'Associació Cavallers Joves.

00,00h Verbena jove, organitzada per l'Associació Cavallers Joves.

GRUP ROMANDRE

DJ CORO

DJ SERGI ALESS

Hi haurà servei de menjar!

7 DE SETEMBRE, DIUMENGE

18,00h Replegada de Cavalls pel poble, trobada a la plaça de l'Església. Seguidament, **exhibició eqüestre i jaleo**. Al camp d'esports.

Hi haurà servei de menjar!

8 DE SETEMBRE, DILLUNS

17,00h Festa infantil, al camp d'esports, s'ha de dur la bicicleta. Hi haurà castells inflables, tallers i diversió per a totes les edats. Hi col·labora l'AFA de Cas Concos.

20,00h Sopar de carrers, s'ha de fer la instància abans de dia 29 d'agost, per demanar les taules, cadires i contenidors necessaris. L'Ajuntament donarà una botella de vi per cada 10 persones que s'hi apuntin.

22,00h Ball en línia, a càrrec de Joan i Cati, a la plaça de l'Església. Tots els que vos agrada ballar hi quedau convidats. Organitzat per l'Associació de la Tercera edat de Cas Concos.

9 DE SETEMBRE, DIMARTS

17,00h Passejada amb bicicleta, enguany anirem fins a Can Roques Blanques, allà on berenarem de síndria i meló. Sortida de la plaça de l'Església.

20,30h Repicada de campanes i amollada de coets, cercavila amb xeremiers, caparrots i dimonis de Cas Concos. Amb el mateix recorregut es recolliran les joies per a les corregudes.

22,00h Ball de bot, a càrrec del grup Es Revetlers, a la plaça de l'Església.

10 DE SETEMBRE, DIMECRES DIA DE SANT NICOLAU

10,00h Cercavila pel poble amb els xeremiers.

10,30h Eucaristia solemne, presidirà Mn. Josep Cerdà Tomàs, Rector de les parròquies de Felanitx i predicarà Mn. Blai Bonet Rigo, Diaca permanent. Es ballarà l'Oferta a càrrec de l'Escola de Ball pagès de Cas Concos, cantarà el Cor Parroquial, es venerarà la relíquia i es beneiran i repartiran els panets de Sant Nicolau.

En sortir ballaran els dimonis de Cas Concos.

A continuació, aperitiu de pal amb sífó, gentilesa de l'Ajuntament de Felanitx i corregudes de joies.

14,00h Dinar de paella, organitzat per l'Associació de la Tercera edat de Cas Concos, al camp d'esports. Preu dels tiquets 17,00€, en venda al Local de la Tercera edat des del dia 31 d'agost fins al 6 de setembre, de les 18,00h a les 20,00h. Hi haurà rifa solidària per **Deixalles**, entitat

Deixalles

sense ànim de lucre que té com a objectiu contribuir a construir una societat més justa i sostenible, de Felanitx. En acabar la rifa donarem els doblers recaptats a la senyora Llúcia Forteza, presidenta de la Fundació Deixalles. Seguidament actuarà la Xaranga "Els Valencians", per amenitzar i acabar bé la festa de cap al poble!!

21,00h Teatre, a càrrec de la companyia **Pometes Teatre**, que ens oferirà la divertida comèdia **Idiotes i Papparres**, al camp d'esports.

Hi haurà servei de menjar!!

11 DE SETEMBRE, DIJOUS

15,00h Torneig de truc, al bar Es Cassino. Inscripcions al Bar Es Cassino.

19,30h Presentació del llibre Llocs i gent - Toponímia i antroponímia de les Illes Balears, de Cosme Aguiló, a càrrec de Margalida Obrador Ben-nasar, a la plaça de l'Església.

A continuació, **concert de música popular amb Xicalènia**.

12 DE SETEMBRE, DIVENDRES

15,00h Torneig de truc, finals, al bar Es Cassino.

En haver acabat, **entrega de premis i actuació Musical**.

19,30h Presentació de la V edició del concert solidari Guillem Monse-rat i Amics, al Local de la Tercera Edat de Cas Concos.

13 DE SETEMBRE, DISSABTE

9,00h Passes Solidàries, organitzada per l'Afa, a benefi-ci de l'organització sense ànim de lucre **FundAME**, fundació d'afectats d'atròfia muscular espinal, constituïda pels fami-liars i afectats, que tenen com a finalitat trobar una cura definitiva per la malaltia. Al camp d'esports.

Vegeu-ne cartells a part.

18,00h Partit de futbol de fadrins contra casats, al camp d'esports. Hi col·labora el bar Es Cassino de Cas Concos. El premi pels guanyadors serà una porcella donada per la Fusteria Francisco Estelrich.

22,30h Verbena

**MYSTART
VAL9
ENROCKATS
DJ TITI**

Hi haurà servei de menjar!

14 DE SETEMBRE, DIUMENGE

12,00h Concert Intercanvi de la Banda de Música de Felanitx i la Banda Simfònica d'Ontinyent, a dins l'Església, ens oferiran un magnífic concert a dues bandes.

17,00h Tarda familiar de jocs, al camp d'esports

- **Torneig d'escacs de partides ràpides.** Inscripcions al 666807625 o el mateix dia al loc del torneig (places limitades). Premis en categoria absoluta, infantil i per a jugadors locals. Organitzada per l'Associació de Veïns del Cavaller de Cas Concos.

Col·labora: Club Foment d'Escacs de Campos.

- **Jocs de taula tradicionals i de cartes**, organitzada per l'Associació Veïns del Cavaller de Cas Concos.

- **Tir amb bassetja, amb aire comprimit i tallers infantils.**

21,00h Teatre, a càrrec del **Grup de teatre la Llar de Felanitx**, que ens oferirà la divertida comèdia **L'herència**, a la plaça de l'Església.

19 DE SETEMBRE, DIVENDRES

20,30h Glosada amb els glosadors Margalida Adrover, Joan Pons, Annabel Villalonga, Miquel Servera, Toni Darder, Pau Riera i Mateu Xurí, a la plaça de l'Església.

20 DE SETEMBRE, DISSABTE

21.00h V Concert Solidari Guillem Monserrat i amics, al camp d'esports, concert a benefici de l'**Associació Espanyola Contra el Càncer**. Preu dels tiquets, voluntari fins als 11 anys i 10,00€ a partir dels 12 anys. Punts de venda habituals.

Vegeu-ne cartells a part.

Hi haurà servei de menjar!

A continuació, fi de festes amb un gelat, una copa de cava i el **Castell de focs d'artifici**.

NOTES:

La Comissió de Festes es reserva el dret de realitzar els possibles canvis per causes imprevistes i no es fa responsable de qualsevol accident que es pugui produir durant les festes.

Durant totes les festes s'habilitarà una zona d'aparcament a l'entrada del poble de la part de Felanitx.

Es demana que el dia de la **FIRA**, no estacioneu vehicles davant l'Església, al seu costat, al carrer Metge Obrador, ni al carrer Ramon Llull.

Pobles lliures de violències sexuals

Consell de
Mallorca

Coneix com podem ajudar-te amb els nostres serveis gratuïts

Truca al 900 100 036. 24 hores | 365 dies

Atenció sanitària

Serveis de nutrició, fisioteràpia, logopèdia, exercici físic i orientació mèdica a les persones amb càncer i el seu entorn.

Atenció psicològica

Oferim intervenció psicològica per a pacients i familiars, digerida a gestionar el malestar emocional derivat del procés de malaltia i el dol.

Atenció social

Acompanyem davant les diferents situacions socials derivades del procés oncològic, informant sobre els diferents drets (socials, laborals, sanitaris), així com sobre els recursos i les prestacions disponibles.

Suport i acompanyament

Oferim una xarxa de suport de confiança, duradora i estable al llarg de tot el procés oncològic gràcies al voluntariat.

Atenció jurídica laboral

Assessoria en dret laboral i Seguretat Social, realitzant reclamacions mitjançant la via administrativa i assessorant en el procés en via prèvia judicial.

Parlem?

Palma · Inca · Campos · Maó · Ciutadella · Ibiza · Formentera

900 100 036
contraelcancer.es

A benefici de la
**Asociación Española
Contra el Cáncer**

**Contra el Cáncer,
Illes Balears**

CONCERT SOLIDARI GUILLEM MONSERRAT I AMICS 2025

**Dissabte 20 de setembre · 21h
Camp Municipal d'Esports · Cas Concos**

Punts de venda

Cas Concos: Es Cassino, Can Mel, Sa Botiga i Can Pascual

Felanitx: Electrodomèstics Ricart

Campos: Seu Comarcal AECC

A l'entrada del recinte el mateix dia del concert

Entrada donatiu

Voluntari fins als 11 anys, 10 euros a partir dels 12 anys

Fila Zero: AECC: C/C ES10-2100-0390-23-0200432889

Concepte: Concert Cas Concos

MEMÒRIA 2024

FUNDACIÓ DEIXALLES - FELANITX

La Fundació Deixalles és una entitat sense ànim de lucre constituïda l'any 1986, que promou una societat més justa i sostenible afavorint la inserció sociolaboral de persones en situació o en risc d'exclusió de les Illes Balears, mitjançant activitats relacionades, principalment, amb la gestió dels residus i la millora del medi ambient.

Deixalles

L'entitat va obrir el seu centre de Felanitx l'any 1998, gràcies a l'impuls de la Parròquia del poble, la PIMEM i l'Ajuntament Felanitx.

Impacte Social i Mediambiental

Àrea Ambiental

L'àrea ambiental de Deixalles Felanitx es basa en la gestió responsable de residus amb l'objectiu de fomentar la reutilització, reduir l'impacte ambiental i generar ocupació. Les activitats inclouen:

- Recollida selectiva de voluminosos i residus.
- Classificació i tractament d'objectes reutilitzables (mobles, roba, joguines, RAEE...).
- Preparació per a la reutilització, evitant que els residus acabin en abocadors.
- Sensibilització ambiental a través de la pràctica i l'impacte directe.

Durant el 2024 al centre de Felanitx s'ha reutilitzat un total de 60.872,2 Kg (destacar 34.688,4 kg de mobles reutilitzats), el que significa un estalvi econòmic a l'administració de 9.762,98€, ja que s'ha evitat gestionar aquests kg a través de les plantes de reciclatge del Consell de Mallorca.

La reutilització contribueix a reduir les emissions de CO₂. En el 2024, la Fundació Deixalles Felanitx ha contribuït a reduir 841,68 tones de CO₂¹, l'equivalent al CO₂ absorbit per 36.276 arbres durant 1 any, o la retirada

de la circulació de 124 cotxes durant 1 any.

Contractes d'inserció laboral

La reutilització i gestió de residus, contribueix a generar llocs de treball per a persones en situació de vulnerabilitat. Són contractes d'inserció amb una durada màxima de tres anys que inclouen:

- Pla de treball individualitzat per millorar competències personals i professionals.
- Acompanyament tècnic i social durant tot el procés.
- Objectiu final: facilitar la transició cap al mercat laboral ordinari.

Al 2024, 5 persones han estat contractades a les àrees de recollides, deixalleria i voluminosos.

Servei d'orientació laboral "Okupa't"

Les persones ateses reben atenció especialitzada i individualitzada en orientació i assessorament, formació i pràctica laboral, amb la finalitat d'aconseguir la inserció laboral en el mercat ordinari. Específic a tota la zona de Migjorn, inclou:

- Orientació personalitzada: elaboració de CV, entrenament en entrevistes, coneixement del mercat laboral.
- Formació i pràctica laboral.
- Intermediació amb empreses: presentació de candidatures i gestió d'ofertes.

Dades 2024:

81 persones ateses (11 de Felanitx).

21 insercions laborals (4 de Felanitx).

21 empreses col·laboradores.

La AME es una enfermedad rara, neurodegenerativa de origen genético. En el 60% de los casos, los afectados fallecen antes de los 2 años de vida.

Debilita progresivamente toda la musculatura voluntaria del cuerpo e impacta en aspectos tan básicos como sujetar la cabeza, tragar o respirar. Algunos afectados no llegan a poder sentarse, gatear o caminar. y en cualquier caso, a medida que la enfermedad avanza, pierden estas facultades.

Hoy por hoy NO tiene cura, pero la investigación promovida por organizaciones de pacientes como FundAME, ha logrado que sea tratable farmacológicamente y que los síntomas puedan detenerse.

Nuestra historia

Nacimos en 2005 para cambiar el mundo de la AME, invertimos fondos en investigación, generamos y compartimos conocimientos con especialistas clínicos y familiares de afectados.

Y... con nuestro trabajo, estamos cambiando la historia de la AME en nuestro país.

CAS CONCOS DES CAVALLER DURANT L'ANY

SETEMBRE

Tradicionals festes de Sant Nicolau de Tolentí. Va tombant l'estiu i no ho podem fer millor que sortint pels carrers del nostre poble i celebrar el nostre patró. Una gran proposta d'activitats ens esperen en les properes setmanes.

Comença un nou curs escolar al Ceip Migjon. De cada any hi ha més alumnes matriculats al centre. Sembla per tant, que gaudeix de bona salut acadèmica. A seguir endavant!

OCTUBRE

Segueix la Penya Mallorquinista de Cas Concos a tota màquina. Molts seguidor del conjunt Balear són socis d'aquesta penya. Bona temporada al·lots.

NOVEMBRE

15 de novembre. Dins el marc de la Setmana de Música de Felanitx. Concert sota el títol de "Duet 10 cordes". Bassam Shuhaibar al violí i Joan Carles Vaquer a la guitarra, ens oferiren un gran concert a l'església parroquial.

DESEMBRE

Nadales al Ceip Migjorn. Un missatger reial també s'acosta a recollir les cartes que els nins han enviat a SSMM. Els Reis Màgics d'Orient demanant-los un bon grapat de desitjos i regals.

Xocolatades i sopars de germanor de les mestresses de casa i l'associació de la 3ª edat de Cas Concos. Que no faltin mai aquestes trobades.

22 de desembre. Raconet de Nadal, amb ludoteca infantil, xocolatada, concert de Nadal, etc... Un entretingut capvespre a la plaça per celebrar que ja s'acosta Nadal.

Gran cursa de Sant Silvestre per acabar l'any amb un bon regust. Més tard, a mitjanit, vora l'església, tradicionals campanes de cap d'any. Feliç 2025

S'organitza un gran sopar de Cap d'Any per acomiadar el 2024 al local. Molta gent apuntada, gran sopar i diversió entre els presents. Gran iniciativa.

GENER

Un any més, arribada de les Majestats d'Orient. Al llarg de tota la matinalda del 5 al 6 de gener reparteixen molts de regals als infants del nostre poble.

Fogueró i beneïdes de sant Antoni a cas Concos. Un any més i sense perdre la tradició. El dissabte 11 i el diumenge 12 es varen dur a terme aquestes celebracions tan participatives.

El Ceip Migjorn, presenta el dia de Sant Antoni la seva nova colla de dimonis. En "Caliu" i na "Xispa" participaran a partir d'ara en les celebracions de Sant Antoni al centre educatiu. Enhorabona per la iniciativa!

FEBRER

Gran Rúa de Cas Concos. El dissabte 22 de febrer tot el poble ha sortit a celebrar la seva tan esperada Rúa 2025. Molta participació i molt bon ambient. Enhorabona a tots!

"Rueta" del dijous llarder. Els nins i nines de l'escoleta Sa Miloca i del Ceip Migjorn, surten pel poble a fer el seu tradicional passa carrers. Els pares i mares també han acompanyat la festa.

MARÇ

L'associació de la 3ª edat renova la seva junta directiva. Enhorabona a tots i molts d'encerts.

La concarrina Maria Matamalas Adrover (Cas Concos 2012), s'està convertint en un molt breu període de temps, en tota una referència de l'atletisme illenc. El passat 17 de març, dins el marc del Campionat Illes Balears, va guanyar amb contundència els 80 metres llisos i també els 150 metres lliços. Estam davant d'una campiona. Enhorabona Maria i a seguir guanyant més curses.

ABRIL

Instal·lació de baranes de fusta que serviran per fer un accés molt més segur dels infants de Cas Concos cap al nostre centre escolar.

Diumenge 13 d'abril, gran diada familiar al camp municipal d'esports. Al llarg de tot el matí hi haurà activitats per a tots els assistents.

Els Salers de Cas Concos tornen a sortir pels carrers del poble i ens ofereixen el tradicional cant de sales. Un any més, i ja van una bona partida. Moltes gràcies per mantenir les tradicions. Serà el diumenge 20 d'abril.

Dissabte 26 d'abril, ballada de salers i també de pagès a la plaça de l'església amb l'agrupació *s'Estol des Gericó* de Felanitx. Molta participació.

MAIG

Els alumnes de 6è de primària del *Ceip Migjorn* han guanyat el 2n premi en el Concurs Tísner de Creació de Jocs de Català.

Més de 100 jocs i 1.300 alumnes de diferents escoles de Catalunya, País Valencià, Illes Balears, l'Alguer i la Franja de Ponent, han participat en la desena edició d'aquest concurs. Estau tots i totes d'enhorabona!

El concarrí Llorenç Soler Adrover (Cas Concos 2005), ho ha tornat a aconseguir. Ha guanyat a Villanueva de la Serena (Badajoz) el concurs al meló de més pes. Ha entrat per mèrits propis al *Guinness World Records*. El seu meló va pesar "només" 31,600 quilograms. Enhorabona Llorenç!

JUNY

"Festapa" a Cas Concos. El dissabte 14 de juny es celebra un bon horabai-xa de festa, música i tapes pels carrers principals del poble. Ludoteca, Xaranga, s'Aula de Música, entre altres, que han amenitzat l'esdeveniment. Els comerços del poble també han ofert els seus productes. Molt bona iniciativa.

Es celebra el final de curs del *ceip Migjorn de Cas Concos* al camp municipal d'esports. A finals de mes també ho farà s'escoleta *Sa Miloca*. Ara toca un bon descans per agafar forces de cara al proper curs.

Final de curs també per la nostra gent més major. La 3ª edat ha fet el seu tradicional sopar de germanor i final de curs. Molt bona feina i vos anima'm a seguir així.

JULIOL

Com cada any, es du a terme l'escola d'estiu organitzada per l'Ajuntament de Felanitx. El local del poble és el lloc escollit un any més per a dur-la a terme. Hi ha una molt bona inscripció.

L'associació de les mestresses de casa fa el seu tradicional sopar de final de curs. Després, una bona ballada. Enhorabona a tots i a totes.

Fantàstiques notícies pels concarrins i concarrines. S'ha aprovat per part de la corporació municipal el projecte de reforma i ampliació de la Plaça de l'Església de Cas Concos.

Deixa els teus suggeriments
joglardecasconcos@gmail.com

Cuida Cas Concos, gaudeix Cas Concos

RECOMANACIONS AMBIENTALS

CIVISME AL CARRER

No llenceu residus al carrer
ni llosques al terra

No escopiu ni orineu al carrer

Duis bosses per recollir els
excrements i netejar els pixos dels
animals domèstics

No crideu ni poseu la música alta al
carrer, respectau el descans dels veïns

Duis el ca fermat per passejar pel poble

GESTIÓ DELS RESIDUS

No aboqueu residus voluminosos al carrer ni camins.

L'Ajuntament ofereix diverses opcions per desfer-se d'aquests residus.

El servei de recollida de voluminosos.

Demanau cita prèvia al 900772211 o 900747689 i deixau el voluminós
al lloc acordat el dia de la cita, mai abans o després.

Deixalleria municipal Felanitx. Carrer Son Cerdà, 22, polígon de Son Colom.

Horari: Dilluns a divendres de 8:30 a 13:00h i de 16:00 a 18:00h

Dissabtes i diumenges de 9:30 a 14:30.

Deixalleria municipal Portocolom. Crta. Portocolom – s'Horta km 0,8.

Horari: Dilluns a divendres de 8:30 a 13:00h i de 16:00 a 18:00h

Dissabtes i diumenges de 9:30 a 14:30.

Ajuntament de Felanitx

Cuida Cas Concos, gaudeix Cas Concos

RECOLLIDA DE FEMS I VOLUMINOSOS

1. Felanitx disposa d'un servei de recollida porta a porta i àrees d'aportació. A la pàgina web perunfelanitx.net en trobaràs tota la informació.
2. Respecta els horaris per treure els residus. Treu el poal multifracció entre les 21 i les 23h i el poal de vidre abans de les 7h.
3. Els residus s'han de treure dins els cubells proporcionats per l'Ajuntament amb una bossa tancada per evitar que s'escampi pel carrer.
4. Els camins són de tots, no són abocadors! Deixa els teus residus als llocs indicats.
6. No deixis bosses de residus domèstics a les papereres. Fes ús del servei de recollida porta a porta o de les àrees d'aportació.
7. Si observes alguna incidència, comunica-ho a través de la Línia verda o bé, envia un correu a l'oficina ambiental residus@felanitx.org o crida al 871253232.

Ajuntament de Felanitx

CALENDARI RECOLLIDA PORTA A PORTA COMERCIAL

DILLUNS DIMARTS DIMECRES DIJOUS DIVENDRES DISSABTE DIUMENGE

MATÍ
TREURE ELS
RESIDUS ABANS
DE LES 7:00 H

PAPER
I CARTÓ

ENVASOS
LLEUGERS

PAPER
I CARTÓ

ENVASOS
LLEUGERS

VIDRE

NIT
TREURE ELS
RESIDUS
ENTRE LES
21:00 I 23:00 H

MATÈRIA
ORGÀNICA

MATÈRIA
ORGÀNICA

MATÈRIA
ORGÀNICA
REBUIG

MATÈRIA
ORGÀNICA

MATÈRIA
ORGÀNICA

MATÈRIA
ORGÀNICA
REBUIG

MATÈRIA
ORGÀNICA

MATÈRIA
ORGÀNICA

CADA NIT, en una bossa separada, es poden treure els RESIDUS SANITARIS.

- Els residus s'han de disposar amb el contenidor corresponent, davant la porta de l'establiment, el dia i hora establerts.
- Un cop s'hagi realitzat la recollida i buidatge dels contenidors, l'establiment els ha de tornar a les seves instal·lacions; en cap cas es podran deixar a la via pública.
- La matèria orgànica s'ha de disposar dins una bossa compostable amb el contenidor marró corresponent.

QUINS RESIDUS VAN A CADA FRACCIÓ?

MATÈRIA ORGÀNICA

- Restes de peix, marisc i closques
- Restes de carn
- Restes de menjar cuinat
- Restes de fruita
- Restes de verdura
- Restes vegetals (poca quantitat)
- Restes de cafè i bosses d'infusió
- Paper de cuina i torcaboques

ENVASOS LLEUGERS

- Palanganes de porexpan
- O de plàstic
- Pots i botelles de plàstic
- Bric
- Aerosols
- Paper d'alumini
- Llaines
- Taps de metall

PAPER I CARTÓ

- Capses de cartó
- Diaris i revistes
- Paper d'emballar
- Fols i sobres
- Rotllos de cartó d'ús domèstic

VIDRE

- Botelles de vidre
- Flascos de perfum
- Pots de vidre

REBUIG

- Paper i cartó molt brut
- Tovallolietes, gases i tires
- Pols d'agranar, cendra i pel
- Bolquers, compreses i tamps
- Ceràmica i porcellana (objectes petits)
- Maquinetes d'afaitar

RESIDUS SANITARIS

- Bolquers
- Excrements d'animals
- Tovallolietes
- Compreses i tamps

Ajuntament de Felanitx

Servei de
Recollida de Residus

MÉS INFORMACIÓ: 871 25 32 32 - www.perrunfelanitx.net

CALENDARI RECOLLIDA PORTA A PORTA COMERCIAL

	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
MATÍ TREURE ELS RESIDUS ABANS DE LES 7:00 H	 PAPER I CARTÓ	 ENVASOS LLEUGERS	 PAPER I CARTÓ	 ENVASOS LLEUGERS	 MATERIA ORGÀNICA REBUIG	 MATERIA ORGÀNICA REBUIG	 VIDRE
NIT TREURE ELS RESIDUS ENTRE LES 21:00 I 23:00 H	 MATERIA ORGÀNICA	 MATERIA ORGÀNICA	 MATERIA ORGÀNICA REBUIG	 MATERIA ORGÀNICA	 MATERIA ORGÀNICA	 MATERIA ORGÀNICA REBUIG	 MATERIA ORGÀNICA

CADA NIT, en una bossa separada, es poden treure els RESIDUS SANITARIS.

- Els residus s'han de dipositar amb el contenidor corresponent, davant la porta de l'establiment, el dia i hora establerts.
- Un cop s'hagi realitzat la recollida i buidatge dels contenidors, l'establiment els ha de tornar a les seves instal·lacions; en cap cas es podran deixar a la via pública.
- La matèria orgànica s'ha de dipositar dins una bossa compostable amb el contenidor marró corresponent.

QUINS RESIDUS VAN A CADA FRACCIÓ?

MATÈRIA ORGÀNICA

- Restes de peix, marisc i closques
- Restes de carn
- Restes de menjar cuinat
- Restes de fruita
- Restes de verdura
- Restes vegetals (poca quantitat)
- Restes de cafè i bosses d'infusió
- Paper de cuina i torcabagues

ENVASOS LLEUGERS

- Palanganes de porexpan o de plàstic
- Pots i botelles de plàstic
- Briccs
- Aerosols
- Paper d'alumini
- Llaunes
- Taps de metall

PAPER I CARTÓ

- Capses de cartó
- Diaris i revistes
- Paper d'emboticar
- Fols i sobres
- Rotllos de cartó d'ús domèstic

VIDRE

- Botelles de vidre
- Flascos de perfum
- Pots de vidre

REBUIG

- Paper i cartó molt bruts
- Tovallolletes, gases i tiretes
- Pols d'agranar, cendra i pel
- Bolquers, compreses i tampons
- Ceràmica i porcellana (objectes petits)
- Maquinetes d'aïtair

RESIDUS SANITARIS

- Bolquers
- Excrements d'animals
- Tovallolletes
- Compreses i tampons

Ajuntament de Felanitx

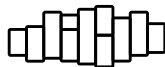
Servei de
Recollida de Residus

MÉS INFORMACIÓ: 871 25 32 32 - www.perunfelanitx.net

Ajuntament de **Felanitx**

*Bones festes de
Sant Nicolau!*

Cas Concos
Felanitx

La Bachata

Pop Paul Robo
Adapted: Sebastián Sed'a

Piratas del Caribe

Epilogue
from "La La Land"
Intermediate Level

Slowly, very freely
NC.
Pedal ad lib.

Moderately, expressively
Bolt
E-flat

Miles d'ins

Jota de veranar
Mallorca

Hallelujah
Leonard Cohen

Somniurem
Arrangement: David Cusado

Composició: T. Tarragó